

1 Sammanfattning

I promemorian föreslås att lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 (covid-19-lagen) och lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen ska upphöra att gälla vid utgången av mars 2022. Förslaget har tagits fram med anledning av ett tillkännagivande från riksdagen som beslutades den 19 januari 2022 (se bet. 2021/22:Sou9 punkt 3, rskr. 2021/22:128). I promemorian föreslås vidare att de tillfälliga bestämmelserna i ordningslagen som anknyter till covid-19-lagen ska upphöra att gälla vid utgången av mars 2022.

2 Författningsförslag

2.1 Förslag till lag om upphävande av lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen

Härigenom föreskrivs att lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen ska upphöra att gälla vid utgången av mars 2022.

2.2 Förslag till lag om upphävande av lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19

Härigenom föreskrivs att lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 ska upphöra att gälla vid utgången av mars 2022.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2022:31) om ändring i lagen (2021:862) om ändring i lagen (2021:6) om ändring i ordningslagen (1993:1617)

Härigenom föreskrivs att ikraftträdandebestämmelsen till lagen (2021:6) om ändring i ordningslagen (1993:1617) i stället för lydelsen enligt lagen (2022:31) om ändring i lagen (2021:862) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2022:31

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den
1 juni 2022.

Denna lag träder i kraft den
1 april 2022.

3 Inledning

Den 9 december 2021 överlämnade regeringen propositionen Fortsatt beredskap genom förlängd giltighet av covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen (prop. 2021/22:69) till riksdagen. I propositionen föreslog regeringen att giltighetstiden för lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 (covid-19-lagen) och lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen skulle förlängas med fyra månader. Lagarna skulle därmed gälla till utgången av maj 2022. Regeringen motiverade förlängningen av lagarna med att det epidemiologiska läget i dag är bättre än när lagarna infördes men att pandemin fortfarande pågår. Det är svårt att förutse hur läget kommer att vara när lagarna upphör att gälla, men erfarenheterna talar för att det finns behov av en fortsatt beredskap. Vidare föreslog regeringen i propositionen att det vid förlängningen av lagarna skulle göras vissa ändringar i dem. Ändringarna innebar bl.a. att bemyndigandena för regeringen att meddela föreskrifter om förbud eller nedstängning skulle tas bort samt att kraven på smittskyddsåtgärder för serveringsställen skulle anpassas till vad som gäller för de verksamheter som regleras av covid-19-lagen. Enligt förslaget skulle lagändringarna träda i kraft den 31 januari 2022.

Riksdagen beslutade den 19 januari 2022 att lagarna ska förlängas till utgången av maj 2022 samt att lagarna ska ändras i enlighet med regeringens förslag. Riksdagen tillkännagav samtidigt för regeringen att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett lagförslag som innebär att lagarna i stället ska fortsätta att gälla endast till utgången av mars 2022 (bet. 2021/22:SoU9 punkt 3, rskr. 2021/22:128).

3.1 Covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen

I covid-19-lagen finns allmänna bestämmelser om skyldighet att förebygga smittspridning. Lagen ger vidare möjlighet att, genom föreskrifter eller genom beslut i enskilda fall, införa särskilda begränsningar för vissa verksamheter och platser för att motverka trängsel eller på annat sätt förhindra spridning av sjukdomen covid-19. Sådana föreskrifter och beslut får meddelas endast om det är nödvändigt för att förhindra smittspridning. Föreskrifterna och besluten får inte vara mer långtgående än vad som är försvarligt med hänsyn till faran för människors liv och hälsa. Lagen möjliggör träffsäkra åtgärder som inte i onödan hindrar sådan verksamhet som kan genomföras på ett från smittskyddssynpunkt säkert sätt. Lagen innehåller bemyndiganden som rör allmänna sammankomster och offentliga tillställningar, platser för fritids- eller kulturverksamhet, handelsplatser, kollektivtrafik och inrikes flygtrafik samt platser för privata sammankomster. Bemyndigandena innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om krav på smittskyddsåtgärder. Länsstyrelserna utövar tillsyn enligt lagen.

Enligt lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen ansvarar den som driver ett serveringsställe för att vidta lämpliga åtgärder för att förhindra smittspridning i serveringsställets lokaler och inom tillhörande områden utomhus som besökare har tillträde till. Den kommunala nämnd som ansvarar för miljö- och hälsoskyddsområdet utövar tillsyn enligt lagen. Beslut enligt lagen får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att den som driver ett serveringsställe ska vidta smittskyddsåtgärder. Sådana föreskrifter får, enligt de lagändringar som träder i kraft den 31 januari 2022, innebära krav på begränsning av antalet besökare, minsta avstånd mellan besökare, begränsning av öppettider eller andra åtgärder för att förhindra smittspridning. Föreskrifter får meddelas endast om det är nödvändigt för att förhindra smittspridning och får inte vara mer långtgående än vad som är försvarligt med hänsyn till faran för människors liv och hälsa.

3.2 Smittskyddsåtgärder som har meddelats med stöd av covid-19-lagen

I förordningen (2021:8) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 (begränsningsförordningen) finns kompletterande bestämmelser till covid-19-lagen.

Genom förordningen har det, under den tid som den varit i kraft, ställts krav på olika typer av smittskyddsåtgärder vad gäller allmänna sammankomster och offentliga tillställningar, mässor, handelsplatser, marknader och vissa platser för fritids- och kulturverksamhet (gym- och sportanläggningar, badanläggningar, museer och konsthallar samt nöjesparker, djurparker, temaparker och liknande anläggningar), platser för privata sammankomster och viss långväga kollektivtrafik. Bestämmelserna om smittskyddsåtgärder och vilka verksamheter som träffas av dem har anpassats löpande utifrån det epidemiologiska läget och belastningen i hälso- och sjukvården. Förutom bestämmelser om krav på smittskyddsåtgärder för vissa verksamheter innehåller begränsningsförordningen bestämmelser om tillsynen över covid-19-lagen.

Enligt nu gällande bestämmelser i begränsningsförordningen ska den som anordnar en allmän sammankomst eller offentlig tillställning utforma lokaler m.m. så att trängsel undviks och deltagare kan hålla ett från smittskyddssynpunkt säkert avstånd från varandra. Även in- och utpassage ska kunna ske på ett sådant sätt att trängsel undviks. Från och med den 19 januari 2022 finns det i förordningen krav på deltagarbegränsningar. För allmänna sammankomster och offentliga tillställningar samt mässor som äger rum inomhus gäller ett deltagartak på 500 deltagare. Om anordnaren delar upp den lokal, det område eller utrymme där den allmänna sammankomsten eller offentliga tillställningen hålls i sektioner, så att deltagare från olika sektioner inte kommer i kontakt med varandra under eller i direkt anslutning till sammankomsten eller tillställningen, gäller deltagarbegränsningen på 500 deltagare för varje sektion. Liknande bestämmelser om s.k. sektionering finns för mässor. Det innebär alltså att ett arrangemang som helhet i sådana fall kan ha fler än 500 deltagare.

Det finns även deltagartak för privata sammankomster som genomförs i till exempel festvåningar eller på festbåtar. Den som inom ramen för en verksamhet som bedrivs yrkesmässigt använder

eller upplåter exempelvis en lokal för en tillställning får bara använda eller upplåta lokalen till sammankomster med högst 20 personer. Det gäller dock inte om lokalen används för minnesstunder i samband med en begravningsceremoni. Då gäller i stället ett deltagartak på 50 personer och det finns ett undantag för själva begravningsceremonin

På platser för fritids- och kulturverksamhet och på handelsplatser ska antalet deltagare, kunder och andra besökare begränsas till ett antal som är säkert från smittskyddssynpunkt. Vidare ska lokaler utformas så att trängsel undviks och in- och utpassage kan ske utan trängsel.

Den som bedriver eller organiserar långväga kollektivtrafik ska begränsa antalet passagerare på ett sätt som är säkert från smittskyddssynpunkt och även i övrigt ska lämpliga åtgärder vidtas för att förhindra smittspridning.

I förordningen ges bemyndiganden till Folkhälsomyndigheten att meddela ytterligare föreskrifter om krav på olika smittskyddsåtgärder. Förordningen innehåller också bestämmelser som möjliggör användandet av vaccinationsbevis i de verksamheter som omfattas av förordningen. Om Folkhälsomyndigheten meddelar föreskrifter om vaccinationsbevis, får den som anordnar eller bedriver sådan verksamhet som omfattas av myndighetens föreskrifter med vissa begränsningar bestämma om vaccinationsbevis ska användas i verksamheten. Vaccinationsbevis får dock inte användas i bl.a. butiker som huvudsakligen säljer livsmedel, på öppenvårdsapotek, stationer för drivmedelsförsäljning eller i butiker som hanterar utlämning av brev och paket, när det gäller utlämningsverksamheten.

3.3 Smittskyddsåtgärder som har meddelats med stöd av lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen

I förordningen (2020:527) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen anges, enligt de bestämmelser som träder i kraft den 31 januari 2022, krav på att den som driver ett serveringsställe ska vidta vissa smittskyddsåtgärder. Innehavaren ska begränsa antalet besökare i lokaler och inom tillhörande områden utomhus som besökare har tillträde till på ett sätt som är säkert från smitt-

skyddssynpunkt, utforma lokaler och tillhörande områden utomhus som besökare har tillträde till på ett sådant sätt att trängsel undviks och att besökare kan hålla ett från smittskyddssynpunkt säkert avstånd från varandra samt se till att in- och utpassage till lokaler och tillhörande områden utomhus kan ske på ett sådant sätt att trängsel undviks. Vidare finns ett bemyndigande i förordningen för Folkhälsomyndigheten att meddela föreskrifter om bl.a. begränsningar av antalet besökare på serveringsställen, avstånd mellan besökare och begränsning av serveringsställens öppettider. I förordningen finns också bestämmelser som möjliggör användandet av vaccinationsbevis på serveringsställen.

3.4 Folkhälsomyndighetens föreskrifter

Folkhälsomyndigheten har med stöd av bemyndigandena i begränsningsförordningen och förordningen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen meddelat föreskrifter om smittskyddsåtgärder i verksamheter som omfattas av förordningarna och tillhörande lagar (Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om smittskyddsåtgärder mot sjukdomen covid-19 [HSLF-FS 2021:87]).

Föreskrifterna har kontinuerligt anpassats efter det rådande epidemiologiska läget och belastningen i hälso- och sjukvården med beaktande av vad som är proportionerligt. I föreskrifterna finns ytterligare krav på smittskyddsåtgärder som verksamhetsutövare som omfattas av covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen ska vidta. Exempel på sådana smittskyddsåtgärder är krav på att informera kunder och besökare om hur smittspridning kan undvikas, erbjuda möjlighet att tvätta händerna eller handdesinfektion samt dokumentera och följa upp vidtagna smittskyddsåtgärder.

Av föreskrifterna framgår vidare hur stora avstånd som sällskap som besöker allmänna sammankomster och offentliga tillställningar måste hålla till andra sällskap och hur många deltagare som får ingå i ett sällskap. För närvarande gäller att den som anordnar en allmän sammankomst eller offentlig tillställning inomhus med fler än 20 och högst 50 deltagare ska se till att deltagarna har en anvisad sittplats, att sällskap kan hålla ett avstånd om minst en meter från

andra sällskap och att högst åtta personer får ingå i ett sällskap. Om antalet deltagare är fler än 50 ska, utöver ovanstående krav, vaccinationsbevis användas. Vidare finns föreskrifter om sektionering.

För mässor framgår av föreskrifterna bl.a. det maximala antalet besökare och utställare som samtidigt får vistas i mässans lokaler inomhus. Maxantalet beräknas utifrån den tillgängliga ytan. Varje besökare och utställare ska kunna disponera minst 10 kvadratmeter. Om antalet besökare och utställare är fler än 50 ska, utöver kravet på kvadratmeteryta, vaccinationsbevis användas. Vidare finns föreskrifter om sektionering.

Den som bedriver fritids- och kulturverksamheter som är öppna för allmänheten eller bedriver verksamhet på en handelsplats ska beräkna det maximala antalet besökare som samtidigt får vistas i verksamhetens lokaler utifrån den tillgängliga ytan. Även för dessa verksamheter gäller att varje besökare ska kunna disponera 10 kvadratmeter.

Av de föreskrifter som gäller för serveringsställen framgår bl.a. att servering av mat eller dryck inomhus endast får ske till sittande gäster samt att sällskap ska kunna hålla ett avstånd om minst en meter till andra sällskap i sidled samt framåt och bakåt. Högst åtta personer får ingå i ett sällskap. Vidare ska den som driver ett serveringsställe hålla stängt för förtäring på stället mellan klockan 23.00 och klockan 05.00.

Den som bedriver eller organiserar långväga kollektivtrafik ska enligt föreskrifterna så långt det är möjligt säkerställa att varje passagerare har tillgång till en sittplats eller motsvarande sovplats.

3.5 Smittskyddsläget i dag

Fram till den 25 januari 2022 har 15 693 personer avlidit i covid-19. Fram till vecka 52, år 2021, hade totalt 75 832 personer slutenvårdats för covid-19. Under veckorna 48 till och med 52 år 2021 slutenvårdades 977 ovaccinerade för covid-19, varav 159 vårdades på intensivvård. Under veckorna 48 till 52 behövde 781 vaccinerade personer slutenvård för covid-19. Av dess intensivvårdades 60 personer.

Folkhälsomyndigheten uppdaterade scenarier över smittspridningen i Sverige som gäller fram till och med den 20 mars 2022 visar på en kraftig spridning av virusvarianten omikron. Under de senaste veckorna har kunskap ökat om omikron och dess förmåga att bryta igenom tidigare immunitetsskydd. Bland annat visar preliminära resultat från Storbritannien och Danmark att skyddet mot smitta efter den andra vaccindosen, liksom efter genomgången infektion, är lägre mot omikron än vad som antogs i de tidigare scenarierna. Utvecklingen i Sverige följer den som varit i många andra länder i Europa, till exempel Storbritannien, Nederländerna och Danmark, där omikron lett till en kraftig ökning av smittspridningen.

Beräkningarna i Folkhälsomyndighetens uppdaterade scenarier tyder på en kraftigt ökande smittspridning med en topp i slutet av januari. Även om vaccinerade har ett gott skydd mot svår sjukdom i åtminstone ett halvår efter den andra dosen, och det finns indikationer på att infektion med omikronvarianten generellt medför en minskad risk för allvarlig sjukdom, så bedöms belastningen inom hälso- och sjukvården öka. Vaccinationstäckningen i befolkningen 12 år och äldre uppgår nu till drygt 83, procent, men det är fortfarande cirka 1,2 miljoner individer i Sverige som inte är vaccinerade. Bland personer 18 år och äldre har drygt 43 procent fått sin tredje dos vaccination.

4 Covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen ska upphöra att gälla vid utgången av mars 2022

Promemorians förslag: Covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen ska upphöra att gälla vid utgången av mars 2022.

De tillfälliga bestämmelserna i ordningslagen som anknyter till covid-19-lagen ska upphöra att gälla vid utgången av mars 2022.

Promemorians bedömning: Som en följdändring bör begränsningsförelagningen, förelagningen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen och förelagningen om behandling av personuppgifter för nationell användning av vaccinationsbevis upphöra att gälla vid utgången av mars 2022.

Skälen för förslaget: I propositionen Fortsatt beredskap genom förlängd giltighet av covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen föreslog regeringen bl.a. att giltighetstiden för covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen ska förlängas i fyra månader och att lagarna ska gälla till utgången av maj 2022 (prop. 2021/22:69). Riksdagen beslutade den 19 januari 2022 att lagarna ska fortsätta att gälla till utgången av maj 2022, men riktade samtidigt ett tillkännagivande till regeringen att den ska återkomma till riksdagen med ett lagförslag som innebär att lagarna i stället ska fortsätta att gälla endast till utgången av mars 2022. I betänkandet anfördes följande när det gäller frågan om lagarnas giltighetstid. Som regeringen anför är

lagarna av extraordinär karaktär och möjliggör betydande inskränkningar i människors grundläggande fri- och rättigheter. Konstitutionsutskottet påpekar i sitt yttrande att det inte finns något konstitutionellt utrymme för att låta inskränkningarna fortgå när det inte längre är motiverat från smittskyddssynpunkt. Även om regeringen föreslår att de mest långtgående bemyndigandena ska upphävas är de kvarvarande bemyndigandena av ingripande karaktär (bet. 2021/22:SoU9 s. 17). I enlighet med tillkännagivandet föreslås i denna promemoria att covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen ska upphöra att gälla vid utgången av mars 2022.

I ordningslagen finns tillfälliga bestämmelser som anknyter till regleringen i covid-19-lagen (2 kap. 7 § andra stycket och 15 a §). Dessa bestämmelser bör gälla under samma tid som covid-19-lagen, dvs. till utgången av mars 2022. Ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring i lagen (2021:862) om ändring i lagen (2021:6) om ändring i ordningslagen (1993:1617) ska därför ändras. Av lagtekniska skäl ska även lagändringen i ordningslagen som utfärdades den 20 januari 2022 utgå.

Av en övergångsbestämmelse till covid-19-lagen framgår att den upphävda lagen dock fortfarande gäller för ärenden och mål om tillsyn som har inletts före upphävandet. Detsamma gäller lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen där det framgår av en övergångsbestämmelse att den upphävda lagen fortfarande gäller för ärenden eller mål som har inletts före upphävandet. Några ytterligare övergångsbestämmelser bedöms inte behövas.

Begränsningsförordningen och förordningen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen är meddelade med stöd av bemyndiganden i bl.a. covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen och kompletterar nämnda lagar. I förordningen (2021:1085) om behandling av personuppgifter för nationell användning av vaccinationsbevis finns bestämmelser om behandling av personuppgifter för sådan användning av vaccinationsbevis som avses i förordningen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen och i begränsningsförordningen. Då covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen upphävs bör även dessa förordningar upphöra att gälla vid utgången av mars 2022. Övergångsbestämmelserna i begränsningsförordningen och förordningen om tillfälliga

Ds

smittskyddsåtgärder på serveringsställen kommer att fortsätta gälla. Det bedöms inte behövas några ytterligare övergångsbestämmelser.

I vissa förordningar om bl.a. statligt stöd finns det hänvisningar till de lagar och förordningar som nu föreslås upphävas. Följdändringar kan behöva göras i dessa förordningar.

5 Konsekvensanalys

Övergripande konsekvenser

Covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen har tagits fram för att ge det allmänna möjligheter att vidta snabba och adekvata åtgärder för att motverka trängsel och på annat sätt förhindra smittspridning. De krav som ställs på verksamhetsutövare i lagtext är begränsade. Av lagtexten framgår endast att den som bedriver eller ansvarar för sådan verksamhet som omfattas av lagarna ska vidta lämpliga åtgärder för att förhindra smittspridning. Verksamheterna ska så långt möjligt bedrivas på ett sådant sätt att trängsel undviks och att människor kan hålla ett från smittskyddssynpunkt säkert avstånd från varandra. I lagarna finns dock bestämmelser som bemyndigar regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att, om det är nödvändigt för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19, meddela föreskrifter som innebär begränsningar i rätten att hålla allmänna sammankomster och offentliga tillställningar, att bedriva fritids- eller kulturverksamhet, verksamhet på handelsplatser, serveringsställen, kollektivtrafik och inrikes flygtrafik samt att använda eller upplåta platser för privata sammankomster. Vid en låg smittspridning i samhället behöver det allmänna inte meddela några föreskrifter med stöd av lagarna. Konsekvensavsnittet berör både sådant som följer av lag och nu gällande förordningar och myndighetsföreskrifter.

När riksdagen beslutar om upphörandet av covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen kommer viktiga verktyg för att snabbt kunna vidta åtgärder i händelse av en problematisk smittspridning att förloras. Erfarenheterna från den pågående covid-19-pandemin visar att det epidemiologiska läget snabbt kan förändras. En snabb förändring av det epidemiologiska

läget fordrar att träffsäkra åtgärder snabbt kan införas. Om sådana åtgärder försenas kan det leda till ytterligare smittspridning, med ökad belastning på hälso- och sjukvården och fler dödsfall som följd. Att få ha mer träffsäkra verktyg för att minska risk för smittspridning och belastningen på hälso- och sjukvården samt allvarlig sjukdom och död var motivet till att covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen infördes.

Det kommer dock enbart finnas några begränsade verktyg med stöd i lag om covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen upphävs. Begränsningar kan efter upphävandet främst meddelas med stöd av ordningslagen och smittskyddslagen (2004:168). I 2 kap. 15 § ordningslagen bemyndigas regeringen att meddela föreskrifter om att allmänna sammankomster och offentliga tillställningar inte får hållas inom ett visst område, om förbudet är nödvändigt för att motverka bland annat epidemi. Däremot är det inte möjligt att meddela föreskrifter för serveringsställen, platser för fritids- eller kulturverksamhet, handelsplatser, kollektivtrafik och inrikes flygtrafik samt platser för privata sammankomster.

Enligt smittskyddslagen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela de ytterligare föreskrifter som krävs för ett ändamålsenligt smittskydd samt till skydd för enskilda (9 kap. 4 §). Vidare får regeringen meddela särskilda föreskrifter om smittskyddet, om det vid en frestida kris som har betydande inverkan på möjligheterna att upprätthålla ett effektivt smittskydd finns behov av samordnade nationella åtgärder eller ur ett nationellt perspektiv av andra särskilda insatser inom smittskyddet (9 kap. 6 §). Räckvidden av dessa bemyndiganden är dock oklar och det finns anledning att sätta i fråga om de ger tillräckligt stöd för att vidta de åtgärder som kan behövas för att hantera spridningen av sjukdomen covid-19 (prop. 2019/20:155 s. 12 och 38 och bet. 2019/20:SoU20). Med stöd av bemyndigandet i 9 kap. 6 § smittskyddslagen har regeringen meddelat föreskrifter om fördelning av sjukvårdsmaterial (se förordningen [2020:126] om fördelning av sjukvårdsmaterial till följd av spridningen av sjukdomen covid-19).

Regeringen har genom en ändring av begränsningsordningen och förordningen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen möjliggjort att, i de fall det bedöms är lämpligt, verksamhetsutövare

kan undantas från vissa restriktioner genom användande av vaccinationsbevis. Vid ett upphörande av covid-19-lagen och lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen är bedömningen att det saknas rättsligt stöd att meddela föreskrifter om vaccinationsbevis.

Efter lagarnas upphörande har riksdagen möjlighet att införa ytterligare smittskyddsåtgärder genom att besluta om en ny lag. En ny lag förutsätter dock en ny beredningsprocess. Under den tiden finns det risk för att smittspridningen och belastningen i vården ökar på nytt.

Konsekvenser för enskilda

Förslaget att lagarna ska upphöra vid utgången av mars innebär att då gällande restriktioner kommer upphöra. Sker detta vid låg smittspridning kommer sannolikt få åtgärder vara i bruk och konsekvenser för den enskilde små. Om det omvända råder innebär detta att fler kan delta i samhällslivet och få ökad tillgång till t.ex. serveringsställen, mässor, platser för att utöva fysisk aktivitet och bevista kultur- och idrottsevenemang samt kulturupplevelser. Det i sin tur bedöms medföra positiva konsekvenser för den enskilde. Går det att genomföra smittsäkert finns troliga positiva effekter för folkhälsan samt för samhället i stort. Lagarnas upphörande kan däremot också medföra en ökad smittspridning av covid-19 i samhället vilket kan resultera i en ökad sjuklighet och dödlighet, ökad belastning på hälso- och sjukvården samt en försämrad folkhälsa.

Konsekvenser för barn

När åtgärder rör barn är det angeläget att barnets bästa särskilt beaktas och att alla berörda aktörer kontinuerligt genomför barnrättsliga analyser. Detta innebär bl.a. att barns behov av att delta i olika typer av fritids- och kulturaktiviteter ska tillmätas stor vikt. Det är även centralt att berörda aktörer noggrant följer upp beslutets påverkan och konsekvenser för barn samt att kompensatoriska åtgärder genomförs i de fall då beslutet anses påverka barnets rättigheter negativt. I samband med att lagarna upphör kan barn delta i

samhällslivet och i fritidsaktiviteter på samma sätt som innan restriktioner kopplade till covid-19 infördes samtidigt som det finns en risk att detta sker på bekostnad av ökad smittspridning och de negativa konsekvenser det medför.

Konsekvenser för verksamhetsutövare

Förslaget att lagarna ska upphöra kommer att medföra en minskad möjlighet att införa inskränkningar kan komma att medföra positiva konsekvenser för verksamhetsutövare och andra näringsidkare, anordnare av fritidsverksamheter och kulturverksamheter, verksamhetsutövare som upplåter eller använder platser för privata sammankomster samt kollektivtrafikföretag i offentligt eller privat driven regi. Verksamhetsutövare och andra näringsidkare kommer att få bättre planeringsförutsättningar.

Frånvaro av stöd i lag för träffsäkra restriktioner innebär att den enskilda verksamhetsutövaren eller näringsidkaren får en möjlighet att öka omfattningen på verksamheten vilket i förlängningen kan leda till att verksamheterna inte riskerar att förlora lika mycket i omsättning. Kortsiktigt kan detta leda till minskad risk för arbetslöshet och bibehålla sysselsättning i drabbade sektorer medan utvecklingen på längre sikt är svårbedömd så länge pandemin fortgår.

Konsekvenser för staten

För länsstyrelserna och Folkhälsomyndigheten kommer ändringen att medföra minskade åtaganden gällande tillsyn, tillsynsvägledning samt föreskriftsarbete.

Polismyndigheten kommer inte längre behöva ingripa i de fall personer inte följer de restriktioner som tidigare gällt. Därutöver kan lagarnas upphörande medföra en minskad arbetsbelastning för domstolarna.

Konsekvenser för regionerna och kommunerna

Förslaget att lagarna ska upphävas kan komma att medföra konsekvenser för regionerna och kommunerna. Förslaget bedöms försämra möjligheterna till snabba träffsäkra restriktioner vilket i sig kan öka risken för en ökad smittspridning av det virus som orsakar covid-19. En ökad smittspridning innebär i sin tur ökad risk för allvarligt insjuknande och därmed en ökad belastning på hälso- och sjukvården. Det gäller främst den regionala hälso- och sjukvården men även den kommunala hälso- och sjukvården och dessutom omsorgen. Förslaget innebär även att kommunerna inte längre behöver ansvara för någon tillsynsverksamhet kopplad till lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen.

Regionerna och kommunerna påverkas också i sin roll som kultur- och fritidsarrangörer och upplåtare av platser för privata sammankomster – och gynnas därför även av denna anledning av att lagarna upphävs. Regioner och kommuner påverkas positivt i sin turism- och besöksnärlingsfrämjande roll förutsatt att besöksnäringen börjar öppna upp igen och bidra till den regionala utvecklingen. Liksom för övriga anordnare eller verksamheter innebär lagarnas upphörande att regionerna och kommunerna i större utsträckning själva kan styra sina verksamheter.

Regioner och vissa kommuner påverkas även genom att de är ansvariga för kollektivtrafik.

Förslagen bedöms inte ha några konsekvenser för den kommunala självstyrelsen.

Övriga konsekvenser

Förslagen i övrigt bedöms inte ha några konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen. Förslaget innebär att ingrepp i egendomsskydd och näringsfrihet upphör och bedöms därtill vara förenligt med EU-rätten. Eftersom lagarnas upphörande kan medföra ökad smittspridning kan samhällsviktiga funktioner påverkas på grund av att personer drabbas av sjukdom och därmed sjukfrånvaro.

6 Författningskommentar

6.1 Förslaget till lag om upphävande av lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen

Härigenom föreskrivs att lagen (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen ska upphöra att gälla vid utgången av mars 2022.

Övervägandena finns i avsnitt 4.

Lagen innebär att lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen upphör att gälla vid utgången av mars 2022. I lagen finns en övergångsbestämmelse av vilken framgår att den upphävda lagen dock fortfarande gäller för ärenden eller mål som har inletts före upphävandet. (se. prop. 2019/20:172 s. 37 och 46 samt prop. 2020/21:219 s. 19 och 27).

6.2 Förslaget till lag om upphävande av lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19

Härigenom föreskrivs att lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 ska upphöra att gälla vid utgången av mars 2022.

Övervägandena finns i avsnitt 4.

Lagen innebär att lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 upphör att gälla vid utgången av mars 2022. I lagen finns en övergångsbestämmelse av vilken framgår att den upphävda lagen dock fortfarande gäller för

ärenden och mål om tillsyn som har inletts före upphävandet (se. prop. 2019/20:79 s. 80–83 samt 111–112).

6.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2022:31) om ändring i lagen (2021:862) om ändring i lagen (2021:6) om ändring i ordningslagen (1993:1617)

Härigenom föreskrivs att ikraftträdandebestämmelsen till lagen (2021:6) om ändring i ordningslagen (1993:1617) i stället för lydelsen enligt lagen (2022:31) om ändring i lagen (2021:862) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Denna lag träder i kraft den 1 *april* 2022.

Övervägandena finns i avsnitt 4.

Ändringen innebär att ikraftträdandedatumet för när de tillfälliga ändringarna i ordningslagen som anknyter till covid-19-lagen ska upphöra att gälla ska vara den 1 april 2022, i stället för den 1 juni 2022.